

המסר הנורא שצריך לקחת מימי הספירה -

גדלות בתורה אינה מחפה בשום פנים על פגם המחלוקות!!!

« במה דומה בהמה לאדם?? »

כתוב בפרשה כי כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח
לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש יכפר (ויקרא יז, יא).

הרמב"ן מבאר יסוד ענין איסור אכילת הדם בזה"ל: "והראוי שנפרש בטעם איסורו, כי השם ברא כל הנבראים התחתונים לצורך האדם כי הוא לבדו בהם מכיר בוראו, (-דהיינו שרק האדם מכל הנבראים התחתונים מכיר בבורא ית', ואלמלא שהם צורך האדם אין טעם לבוראם שהרי אינם מכירים בבוראם, וא"כ תכלית כל בריאתם זה רק לצורך האדם, וא"כ צריך טעם מדוע הם אסורים לבני אדם. וזה מה שממשיך הרמב"ן), ואעפ"כ לא התיר להם באכילה רק הצומח ולא בעלי הנפש, כאשר בא בפרשת בראשית שנאמר הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע וגו' (בראשית א, כט).

"וכאשר היה במבול, שנצולו בזכותו של נח, והקריב מהם קרבן והיה לרצון לו, התיר להם השחיטה, כמו שאמר כל רמש אשר הוא חי לכם יהיה לאכלה כצדק עשב נתתי לכם את כל (בראשית ט, ג), כי חיותם בעבור האדם."

"והנה התיר גופם אשר הוא חי בעבור האדם, שיהיה להנאתו ולצרכו של אדם, ושתהיה הנפש שבהם לכפרה לאדם, בקרבים לפניו יתברך, לא שיאכלוהו, כי אין לבעל נפש שיאכל נפש, כי הנפשות כולן לאל, הנה כנפש האדם וכנפש הבהמה לו הנה ומקרה אחד להם קמות זה פן מות זה ורוח אָחַד לְכָל (קהלת ג, ט), עכ"ל."

כלומר, מחמת חשיבותה של הנפש אסרה התורה אכילת דם הנחשב ל'נפש' של הבהמה, כי אין לבעל הנפש שיאכל נפש.

ומוסיף הרמב"ן ומבאר: "ועל הדרך שיראוהו חוקרי היונים מן השכל הפועל התנוצץ זיו וזוהר צח מאד ובהיר וממנו יצא נצוץ נפש הבהמה, והנה היא נפש גמורה בצד מן הפנים, ולכן יש בה דעת לברוח מן הנזק וללכת אחרי הנאות לה, והיכר ברגלים, ואהבה להם כאהבת הכלבים לבעליהן, והיכר מופלא באנשי בית בעליהם, וכן ליונים דעת והכרה וכו'."

"וזה טעם על פן אַמְרַתִּי לְבַנֵּי יִשְׂרָאֵל וגו' (ויקרא יז, יב), בעבור שהדם הוא הנפש ואין ראוי שתאכל הנפש את הנפש, ואני חמלתי על נפש האדם ונתתיו להם על המזבח שתהיה נפש הבהמה מכפרת על נפשו, עכ"ל הק'."

כלומר, שרצונו של הרמב"ן לבאר בזה, שלנפש הבהמה גם כן יש בחינה מסוימת של נפש גמורה, ולכן יש לה דעת לברוח ממי שעלול להזיק לה, ולרדוף אחר מה שמטיב עמה, וכן היא מכירה את מי שהיא רגילה אצלו, ועל כן אסרה תורה לאכול את דם הבהמה, כי יש בזה פגיעה בנפש.

והרמב"ן הק' ממשיך לבאר על פי זה גם את עומק מצוות 'כיסוי הדם', כמ"ש בזה"ל: "ולכן צוה עוד לכסות כל דם בחיה ובעוף כי לא יתקרב דמם על המזבח, כי גם בעופות לא יקרב מהם רק שני מינין בלבד וגם הם אינם נשחטים, אבל בבהמות רוב המצויים נשחטים לשם הנכבד, ודמם לכפר ואין ראוי לכסותו, ולא חשש לכסות דם החולין בבהמה כי אין חולין במדבר, וגם אחרי כן על הרוב יצוה, עכ"ל."

ועי' גם באור החיים הק' (פסוק י"ד ד"ה דמו בנפשו), שמתבטא בענין זה בדברים נפלאים שכ' וז"ל: "ובזה נתן טעם למה צריך לכסות דמו, כי לצד שדמו הוא בנפשו, מהמוסר לנהוג בו כבוד זו, כדרך שציוה ה' לקבור אדם מת משום כבודו וכו'. ותמצא (סנהדרין פ"א מ"ד) בדין הריגת בהמה, צריך שיהיה על פי בית דין של כ"ג, כמשפט אדם, שהשוה הכתוב משפטם למשפט אדם, ולא הותרה בהמה לישחט אלא לצרכי בשרה כל תאוה נפש אדם לאכול בשר", עכ"ל ק."

וכדבריו פירש הרמב"ן עה"פ הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע (בראשית א, כט), וז"ל: "...והיה זה, מפני שבעלי נפש התנועה יש להם קצת מעלה בנפשם, נדמו בה לבעלי הנפש המשכלת, ויש להם בחירה בטובתם ומזוניהם, ויברחו מן הצער והמיתה. והכתוב אומר מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ (קהלת ג, כא), וכאשר חטאו, והשחית כל בשר את דרכו על הארץ, ונגזר שימותו במבול, ובעבור נח הציל מהם לקיום המין, נתן להם רשות לשחוט ולאכול, כי קיומם בעבורו."

"ועם כל זה לא נתן להם הרשות בנפש, ואסר להם אבר מן החי, והוסיף לנו במצות לאסור כל דם, מפני שהוא מעמד לנפש, כדכתיב כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא ואמר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו הוא כל אכליו יכרת (ויקרא יז, יד), כי התיר הגוף בחי שאינו מדבר אחר המיתה, לא הנפש עצמה. וזה טעם השחיטה. ומה שאמרו (ב"מ ל"ב) צער בעלי חיים דאורייתא, וזו ברכתנו שמברך אשר קדשנו במצותיו וצונו על השחיטה", עכ"ל."

הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל (בספרו שם דרך) עומד על דבריהם ה' הנ"ל וכותב, דלמדנו מדבריהם כמה מזוכך צריך להיות האדם בזהירותו ורגישותו לכבד מקום משכן נפש הבהמה - הדם, כי הדם הוא הנפש, ולכן נאסרה אכילת דם, ולא עוד אלא שמחוייב בכיסויו כעין חיוב קבורת האדם, ומכאן נראה כמה נפלא גודל חשיבות הנפש, וכמה ראוי לכבדה, עד שנצטוונו להיזהר אפילו בכבוד נפש הבהמה לאחר מיתתה.

« במה דומה בהמה לאדם?? »

ובכך מתבאר היטב מה שמצינו בפרשת ראה הציווי של ועשית הישר והטוב סמוך ללאו דאכילת הדם כדכתיב לא תאכלנו למען ייטב לך ולבניך אחרריך כי תעשה הישר בעיני ה' (דברים יב, כה), ובספורנו פירש, דקאי על איסור אכילת הדם, ונאמר בסוף ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוה למען ייטב לך ולבניך אחרריך עד עולם כי תעשה הטוב והישר בעיני יהוה אלהיך (דברים יב, כח), ויש להבין, מה שייך איסור אכילת הדם למצות התורה של ועשית הישר והטוב.

אולם הדברים יבוארו בהקדם מש"כ הרמב"ן בפרשת ואתחנן בפירוש הפסוק ועשית הישר והטוב בעיני ה' (דברים יב, יח), שאין זה רק ציווי אחד, אלא מצוה הכוללת בתוכה קיום כל התורה כולה, וכלשונו הק' שם: "ועתה יאמר גם באשר לא צוך (-גם בדברים שהתורה הק' לא צוך בפירוש) תן דעתך לעשות הטוב והישר בעיניו, כי הוא אוהב הטוב והישר. וזה ענין גדול, לפי שאי

אפשר להזכיר בתורה כל הנהגות האדם עם שכניו ורעיו וכל משאו ומתנו ותקוני הישוב והמדינות כלם וכו'".

ומסיק ה'שם דרך', שלפי זה מתבארים הדברים היטב, כי איסור אכילת דם איננו רק איסור אכילה גרידא, כי בעומק המצוה טמונה הענין של לעשות את הישר בעיני ה', להיות נפשנו נקיה וטהורה לבל תטמא באכלנו דם, ולעודן נפשנו בכבדנו אף את נפש הבהמה, כי הנפשות כולן לאל. וקל וחומר וכן בנו של קל וחומר, שצריכין להיזהר בכבוד בן אדם שנברא בצלם אלקים.

« מה היה הפגם הגדול כ"כ בין תלמידי ר' עקיבא?!?! »

ובאמת עד כמה חמורה ונוראה התביעה על מי שאינו מכבד כבוד חבריהם, רואים מגורלם של תלמידי רבי עקיבא. וכמו שהגמ' (יבמות סב): מספרת בזה"ל:

"אמרו, שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה. והיה העולם שם, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם, ר' מאיר ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא, כולם מתו מפסח ועד עצרת. אמר רב חמא בר אבא ואיתימא ר' חייא בר אבין, כולם מתו מיתה רעה. מאי היא, א"ר נחמן אסכרה, עכ"ל הגמ'.

והגמ' במסכת ברכות כותב שאסכרה היא המחלה הקשה ביותר שיש עלי אדמות, וז"ל: "תניא נמי הכי, תשע מאות ושלשה מיני מיתה נבראו בעולם, שנאמר לְמִתַּת תְּצַאֲוֹת (תהלים סח, כא), תוצאות בגימטריא הכי הוו. קשה שבכלן אסכרא, ניחא שבכלן נשיקה. אסכרא דמיא כחיצא בגבא דעמרא דלאחורי נשרא (-כענפי הסירים הנסבכים בגזת הצמר כשאדם נותק בחזקה ומשליך לאחור שאי אפשר שלא ינתק הצמר עמה. רש"י), ואיכא דאמרי כפיטורי בפי ושט (-ים אוקיינוס יש בו מקומות שאינו מקבל ברזל, ומחברין לוחי הספינה ע"י חבלים ועקלים שתוחבי' בנקביו, ותוקעין אותו בדוחק לפי שהם גסין כמדת הנקב. רש"י). נשיקה דמיא כמשחל בניתא מחלבה (-כמושך נימת שער מתוך החלב)", עכ"ל הגמ'.

וצריך להתבונן היטב בכמה נקודות. א', מדוע הגיע להם כזה עונש גדול על התנהגותם, ובפרט שחז"ל הק' מתבטאים שהיו לר' עקיבא שנים עשר אלף זוגות תלמידים, ולא כתוב עשרים וארבע אלף תלמידים, שזה מראה לכא' שהתלמידים דוקא כן הרגישו כל אחד חלק מחבירו, ושהצלחתו תלויה בחבירו, ולכן נקראו 'זוגות', וא"כ איזה חסרון היו להם. ועוד צ"ב מדוע מתו דוקא בתקופה זו שבין פסח לעצרת.

והנה, אי' בפרשתנו וְאֵשָׁה אֶל אַחֲתָהּ לֹא תִקַּח לְצֶרֶר לְגִלוֹת עֲרֻתָהּ עֲלֶיהָ בְּחַיָּיהָ (ויקרא יח, יח), דהיינו, שהתורה הק' אסרה להתחתן עם שתי אחיות דוקא בחיים חיותן, ולא לאחר מותה של אחת מהן.

והספרוני מפרש מדוע שונה איסור אחות אשתו משאר עריות כולן, שאסור גם לאחר מיתת הקרוב (שבשבילו נאסרו העריות), וכותב בזה"ל: "אמר, כי לולא זה לא היה אוסר אחות אשה, מאחר שאינה יוצאת ירך האשה, ושהאשה עצמה מותרת, אבל אסר אותה כדי שלא תהיינה צרות, ולכן לא אסרה זולתי בחיי אחותה ולא כן בכל שאר העריות."

והרמב"ן מבהיר בזה יותר וכותב בזה"ל: "ובכאן יפרש הכתוב טעם האיסור, יאמר שאינו ראוי שתקח אשה אל אחותה לצרור אותן זו לזו, כי הן ראויות שתהיינה אוהבות זו את זו לא שתהיינה צרות."

לומדים מזה דבר נורא. איסור אחות אשתו, אינו כמו שאר איסורי עריות שהם איסורים 'בעצמם'. אלא זהו איסור מצד אחר לגמרי, כדי שלא יקח שני אנשים שאמורים להיות אוהבים ומאוחדים אחד בשני, ולגרום

להם פירוד הלבבות, ושישנאו אחד את השני. והתורה הק' השווה אותו בדיוק לכל שאר איסורי עריות, שעונשם בכרת.

והנה במדרש אי' הסיפור של תלמידי ר' עקיבא בגירסא אחרת קצת (בר"ד סא, ג) בזה"ל: "שנים עשר אלף תלמידים היו לרבי עקיבא מעכו ועד אנטיפרס וכלם בפרק אחד מתו, למה, שהיתה עיניהם צרה אלו באלו. ובסוף העמיד שבעה, רבי מאיר ורבי יהודה, רבי יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע ורבי יוחנן הסנדלר ורבי אליעזר בן יעקב. ואית דאמרי רבי יהודה ורבי נחמיה ורבי מאיר ורבי יוסי ורבי שמעון בן יוחאי ורבי חנינא בן חכניאי ורבי יוחנן הסנדלר. אמר להם, בני, הראשונים לא מתו אלא שהיתה עיניהם צרה אלו לאלו, תנו דעתכם שלא תעשו כמעשיהם, עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה".

הרב מפונוביז' זצ"ל מדייק מדברי המדרש הנ"ל, שחז"ל לא אמרו שר' עקיבא הזהיר את תלמידי שייכבדו אחד את השני כמו שהגמ' אומרת שהתלמידים הראשונים מתו מחמת שלא 'היו נוהגים כבוד זה בזה', אלא אמר להם 'שלא יהיה עיניהם צרה אחד בשני'. כי הסיבה הפנימית מדוע נמנעים בני אדם לנהוג בכבוד אחד בשני, נובעת מזה שהאדם עינו צרה בחבירו, ולכן אינו יכול לשמוח עם חבירו, ולכן קשה מאד לכבדו.

והנה בימים שבין עצרת לשבועות, יש לעבוד וליתן את הדעת על המ"ח דברים שהתורה נקנית בהן, ששניהם מהם הוא 'השמח בחלקו' ו'אוהב את הבריות', שהם באמת קשורים אחד בשני, כי כאשר אדם שמח בחלקו ע"י שמאמין שאין אדם נוגע במוכן לחבירו כמלא נימא, ואף אחד אינו יכול לקחת ממנו מה שנגזר לי משמים, אזי אין עינו צרה בחבירו, ומפרגן לו את מה שיש לו, ולכן אין לו שום קושי לאהוב את חבירו ולכבדו.

ובזה אפ"ל, שדוקא מחמת שתלמידי רבי עקיבא היו קרובים כ"כ, והחשיבו את עצמם כזוגות, לכן פגע בהם מדת הדין כ"כ קשה, וכדברי הרמב"ן הק', ששנים שאמורים לאהוב אחד את השני, וככל שהם קרובים יותר, הפגם של כל פירוד קטן - גדול יותר.

ולכן מתו דוקא בין פסח לעצרת, כי אז הזמן גרמא דוקא להתחזק במ"ח הדברים שהתורה נקנית בהם כדי להכין את עצמו לקבלת התורה, וכיון שהיו עיניהם צרה אחד בחבירו, שזהו היפך ההכנה לקבלת התורה, וכנ"ל, לכן מתו דוקא באותו זמן.

כתב החפץ חיים (שמה"ל ח"ב פ"ד) בזה"ל: "על פי המבואר בזהוה הקדוש, שעל ידי עון של לשון הרע הוא מעורר את המקטרג הגדול על כלל ישראל, וזה גורם מיתה וחרבא וקטלא בעלמא וכו'. אכן מי שמרגיל עצמו בזה החטא, בודאי נתעורר על ידו המקטרג הגדול לקטרג על העולם, מי יודע, כמה בני אדם ירדו מנכסיהם על ידו, וכמה מתו על ידו. ואף שבדיני אדם לא נוכל להענישו על זה, אבל בדיני שמים, שהוא אפילו על גרמא (כדאיתא בבבא קמא נ"ה ודף ק"ט במעשה דשאל, עין שם היטב) בודאי לא ינקה מזה. ועל כן השומר נפשו, ישמר את עצמו מזה מאד מאד, עכ"ל.

וידוע שחטא זה היה הגורם העיקר לגלות ישראל כמ"ש החפץ חיים (הקדמת חפץ חיים) "שְׁעַקְרָ סַבַּת יְרִידַת יִשְׂרָאֵל לְמִצְרַיִם הָיְתָה לְכַתְחָלָהּ עַל יְדֵי זֶה וכו', וְעוֹד כָּל סַבַּת גְּלוּתָנוּ עִתָּהּ הוּא הָעֵקֶר רַק בְּשִׁבְלֵי מַעֲשֵׂה הַמְּרַגְלִים, וְכַמוֹ שֶׁכְּתוּב וכו' וְאָמְרוּ בְּעֶרְכֵּיךְ (דף טו.) שְׁעַקְרָ חֲטָא מְרַגְלִים הָיְתָה לְשׁוֹן הָרָע (וע' בספר לב דוד להחיד"א). וא"כ אם בגלל חטא זה גלינו מארצינו, לא יתכן שמבלי שיתוקן חטא הזה תהיה הגאולה.

ועכשיו ביותר כאשר אנו שרויים בתקופה קשה של הסתר פנים, כ"ש וק"ו שצריך כל אחד להתאמץ לזכך את חלק של ה'בין אדם לחבירו', ובעהש"ת עי"ז נזכה להיגאל כל אחד ואחד בגאולה פרטית, ולישועה הגדולה בבנין ביהמ"ק בב"א.

"...מחמת שתלמידי רבי עקיבא היו קרובים כ"כ, והחשיבו את עצמם כזוגות, לכן פגע בהם מדת הדין כ"כ קשה, וכדברי הרמב"ן הק', ששנים שאמורים לאהוב אחד את השני, וככל שהם קרובים יותר, הפגם של כל פירוד קטן - גדול יותר..."